

Eerste Kamer der Staten-Generaal

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Mevrouw G. Verburg
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Binnenhof 22
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070-312 92 00
fax 070-312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 12 oktober 2010

betreft Verordeningvoorstel tot wijziging van Richtlijn 2001/18/EG

ons kenmerk 147260u

Geachte mevrouw Verburg,

De vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) van de Eerste Kamer heeft zorgvuldig kennisgenomen van de mededeling over en het voorstel van 13 juli 2010 voor een verordening tot wijziging van Richtlijn 2001/18/EG wat betreft de mogelijkheid voor de lidstaten om de teelt van ggo's op hun grondgebied te beperken of te verbieden.

De vaste commissie heeft geconstateerd dat er geen impact assesment is opgesteld over dit voorstel. De commissie vraagt zich af wat hier de reden toe is geweest. Het leidt ertoe dat de consequenties van het voorstel lastig te doorgronden zijn. Het BNC-fiche stelt dat de gevolgen van het voorstel afhangen van op nationaal niveau te maken keuzes. De vaste commissie voor LNV legt de regering dan ook graag de volgende vragen voor.

Uitgangspunt van het voorstel is het wijzigen van Richtlijn 2001/18/EG inzake doelbewuste introductie in het milieu van genetisch gemodificeerde organismen, zodat de bevoegdheid om een beslissing te nemen over het al dan niet toestaan van teelt van ggo's bij de lidstaten zou komen te liggen. Het is echter niet evident dat het voorstel tot wijziging van de richtlijn ook dit doel bereikt. Het ligt voor de hand dat met de voorgestelde wijziging een lidstaat de beslissing kan nemen om teelt van ggo's binnen het eigen grondgebied toe te staan. Minder helder is echter of een beslissing van een lidstaat om de teelt van ggo's binnen het eigen grondgebied te verbieden, juridisch houdbaar zal zijn op grond van deze wijziging. Immers, het voorstel biedt geen concrete nieuwe rechtsgrondslag, maar verwijst naar de algemene EU interne marktregels en wereldhandelsrecht. Hiermee lijkt geen aanvullende rechtszekerheid te worden geboden aan lidstaten ten opzichte van de huidige juridische positie. Welke consequenties dat heeft voor het bereiken van het doel van de wijziging is niet helder. Deelt de regering de mening dat het voorstel dat voorligt onvoldoende juridische basis biedt voor het borgen van de bevoegdheid een nationale teeltbeslissing over ggo's te nemen, gezien de vereisten van non-discriminatie en proportionaliteit op grond van art. 36 VwEU, zo vragen de leden van de vaste commissie. Kan

datum 12 oktober 2010

ons kenmerk 147260u

blad 2

de regering hierbij ook reageren op de artikelen van Mr. T. Etty¹ waarin juridische kritiek wordt geuit op het voorliggende voorstel.

Momenteel kunnen lidstaten de teelt van ggo's (tijdelijk) verbieden op grond van argumenten over volks- en diergezondheid en milieurisico's. Dit is slechts mogelijk wanneer de lidstaten gegevens hebben die niet in de risicobeoordeling van de EU zijn meegewogen. In het voorliggende voorstel worden argumenten genoemd die deze lidstaten na deze wijziging niet meer in mogen brengen als argument tegen toelating, namelijk de volks- en diergezondheid en het milieu. Dit om het toelatingsproces van ggo's voor zowel handel als teelt te versnellen. Dit is een dringende wens bij veel partijen, maar een zorg voor andere partijen en daarom niet zonder nadere toelichting of debat in te voeren.

Welke redenen wel aangevoerd mogen worden om teelt nationaal te verbieden worden niet benoemd, maar ethische en sociaaleconomische aspecten en de publieke opinie lijken als gronden te resteren. Het is echter denkbaar dat wanneer lidstaten deze argumenten inbrengen, zij worden aangeklaagd door derden wegens het schenden van handelsregels. Immers, voor zover zulke publieke opinie of ethische overwegingen gerelateerd zouden zijn aan (percepties van) milieu of volksgezondheidsrisico's, worden deze door dit artikel ook uitgesloten. De vaste commissie vraagt of de regering deze mening deelt. Bovendien zullen dit soort argumenten moeilijk kwantificeerbaar zijn, en wellicht tot nieuwe conflicten leiden. Deelt de regering deze zorg, zo vragen de leden van de vaste commissie voor LNV.

Welke gronden zal een lidstaat straks kunnen aanvoeren om ggo-teelt te beperken of verbieden, en hoe zal deze procedure er uit zien? Welke juridische status heeft de beslissing die een lidstaat straks zou kunnen nemen, en hoe verhoudt deze beslissing zich bijvoorbeeld tot de regels van de WTO, mede gezien de uitspraak van 2006 inzake het EU ggo-toelatingsbeleid? Acht de regering het denkbaar dat een (handels)bedrijf, een individuele boer of internationale handelspartners een verbod van een lidstaat op ggo-teelt zal aanvechten, en dat de rechter het verbod zal vernietigen op grond van strijd met EU- of internationaal handelsrecht? Zo neen, waarom niet, en op basis van welke bepalingen komt de regering tot dit oordeel, zo vragen de leden van de vaste commissie voor LNV. Zo ja, deelt de regering de mening dat dit niet wenselijk is? En deelt de regering de mening dat wanneer dit inderdaad het geval zal zijn, ook de toelatingen op EU niveau -zowel voor handel als voor teelt- andermaal vertraging zullen ophopen?

Het voorstel is niet eenduidig over de gronden die uitgesloten worden. Zo sluit het voorgestelde artikel zelf expliciet uitsluitingsgronden uit anders dan welke onder de milieurisicobeoordeling uit hoofde van het vergunningensysteem van de EU vallen; echter, in de Toelichting wordt onder punt 3.1 tevens uitgesloten gronden met betrekking tot het vermijden van de onbedoelde aanwezigheid van ggo's in andere producten. Kan de regering hieromtrent duidelijkheid scheppen, en ook aangeven hoe dit zich verhoudt tot het juridisch mandaat dat lidstaten sinds 2003

¹ NRC, 15 juli 2010, 'De Europese Commissie wil ggo's in Europa', <http://archieff.nrc.nl/index.php/2010/Jul/15/Economie/15/De+Europese+Commissie+wil+ggo's+in+Europa>

Volkskrant, 13 juli 2010, Brussel baant listig de weg voor gntechnologie; http://www.ivm.vu.nl/en/Images/Volkskrant%20Opinie%20Etty_tcm53-174298.pdf

datum 12 oktober 2010

ons kenmerk 147260u

blad 3

krachtens art. 26bis hebben voor het nemen van co-existentiemaatregelen ter voorkoming van onbedoelde aanwezigheid van ggo's?

De leden van de vaste commissie stellen zich overigens op het standpunt dat met het oog op de veiligheid van mens en milieu het van belang is dat ggo's kunnen worden opgespoord in de handhaving. Derhalve moeten de betreffende ggo's tot in detail van de modificatie zijn geïdentificeerd en gedeclareerd. Anders is opsporing en controle nimmer mogelijk. Zij verzoeken om een reactie hierop van de regering.

Ook scheidt het voorstel verwarring omtrent de status van het beschermen van de (plaatselijke) gangbare en biologische landbouw als grond voor een verbod op teelt van ggo's. De toelichting bij het voorstel is niet eenduidig op dit punt. Deelt de regering de mening dat enerzijds wordt gesteld dat dit een mogelijkheid is, terwijl dit later ontkend wordt, zo vragen de commissieleden de regering. Kan de regering aangeven welke duiding zij hieraan heeft gegeven, en op basis van welke argumenten? Is het willen vermijden van een onbedoelde aanwezigheid van ggo's in andere producten nu wel of niet een juridisch houdbare grond om teelt van ggo's te weigeren, ook onder de internationale handelsregels, en bestaat deze mogelijkheid niet nu al op basis van art. 26bid (co-existentie mandaat) los van het nieuw voorgestelde art. 26ter?

Tevens zijn er vragen te stellen over de consequenties van dit voorstel voor de onderlinge relaties tussen lidstaten en voor individuele bedrijven bij onbedoelde vermengingen tussen ggo's en gangbare of biologische teelt. Het voorstel voorziet niet in een geharmoniseerd co-existentieregime of regelingen voor grensregio's tussen buurlanden die op grond van dit voorstel een andere teeltbeslissing zouden kunnen nemen. Dat zou kunnen leiden tot situaties waarin individuele boeren ofwel geen vergoeding krijgen bij schade, ofwel aangeklaagd kunnen worden voor onbedoeld veroorzaakte vermenging, of zelfs beide. Dit lijkt niet wenselijk. De leden van de vaste commissie voor LNV vragen op welke wijze de regering voornemens is bindende co-existentievoorwaarden en aansprakelijkheidsregels overeen te komen. Wat zou de inhoud van deze afspraken moeten zijn, naar de mening van de regering? Deelt de regering de mening dat co-existentieregelingen (op EU en/of nationaal niveau) eerst uitgewerkt moeten zijn, alvorens de richtlijn gewijzigd kan worden? Kan de regering duidelijk maken hoe het garanderen van keuzevrijheid voor de consument gezien moet worden indien vermenging van ggo en non-ggo geteelde gewassen niet voor 100% uit te sluiten valt? Deelt de regering de zorg dat zonder geharmoniseerde co-existentieregelingen er geen sprake is van een gelijk speelveld, en dat de concurrentiepositie van (Nederlandse) boeren onder druk kan komen te staan? Kan het zo zijn dat individuele boeren of bedrijven aansprakelijk worden gesteld voor onbedoelde vermenging door ggo's? Deelt de regering de mening dat zonder een geharmoniseerd co-existentieregime in het bijzonder de biologische teelt in de EU in het nauw kan komen?

Tot slot maakt de mededeling melding van een beoogde flexibilisering van het co-existentiebeleid, door het wijzigen van de aanbeveling over co-existentie. Maar wat is de huidige juridische status van de aanbeveling over co-existentie, die herzien wordt? Wordt deze juridische status verstevigd, nu deze herziening de basis is van de wijziging naar een nationale teeltbevoegdheid? Zo niet, op welke wijze moet deze mededeling dan als een oplossing voor de huidige standstill fungeren, aangezien alleen een niet bindende aanbeveling wordt gewijzigd,

datum 12 oktober 2010

ons kenmerk 147260u

blad 4

waarmee de Commissie niet eenzijdig af kan doen aan het ruime juridische mandaat dat lidstaten sinds 2003 krachtens art. 26bis hebben? De gekozen oplossing is waarschijnlijk niet afdoende om de huidige problemen rond de toelatingen van ggo's op te lossen, deelt de regering deze mening? Kan de regering toelichten wat de samenhang is tussen het voorstel en de mededeling? Op welke wijze kan het voorliggende voorstel dusdanig gewijzigd worden dat het beoogde doel wel bereikt wordt?

De leden van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit zien de reactie van de regering op deze brief met bijzondere belangstelling tegemoet.

Hoogachtend,

Prof.dr.ir. E. Schuurman

Voorzitter van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit